

15 יוני, 2017

ח' אדר ה'תשע"ז

לכבוד
חה"כ זאב אלקין
השר להגנת הסביבה

שלום רב,

הנדון: תזכיר חוק אזורים ימיים - הפקרת היבטי הסביבה של היס והתערבותך הנדרשת לקראת קידום החוק בממשלה ובכנסת

בתחומי המים הכלכליים של ישראל קיימים משאבי טבע בעלי חשיבות מרכזית למשק הישראלי. המים הכלכליים בים התיכון מזינים את מתקני ההתפלה מהם אנו שותים, מקררים את טורבינות החשמל שלנו, תומכים בדגה ממנה אנו ניזונים, ומקבעים את הפחמן הדוח חמצני השומר לנו על אקלים יציב. עם זאת, ניצולם מתבצע כיום ללא הטמעה של נורמות סביבתיות וציבוריות בסיסיות. כיום שורר במים הכלכליים הישראליים ואקום חקיקתי שלא יכול להימשך, ואף מערער את הלגיטימציה של ישראל להפיק תועלות כלכליות מהשטח, בין השאר גם בהיעדר חוקי סביבה הולמים, תוך סתירה לאמנות בינלאומיות וללקחים מאסונות דליפת נפט שאירעו בעולם. חוק אזורים ימיים אמור להסדיר מצב זה, אך נראה שבנוסח תזכיר החוק חלה שחיקה מדאיגה במהלך השנים האחרונות. הנוסח העדכני של תזכיר החוק מבטא הדרה כמעט מוחלטת של שיקולי הסביבה בכלל, ושל תפקוד משרד כרגולטור הסביבתי בפרט, בתחומי המים הכלכליים. זאת ועוד. תזכיר החוק העדכני ממדר לחלוטין את הציבור הישראלי מהליך קבלת ההחלטות ביחס לחיפוש והפקת גז ונפט במים הכלכליים, שהם כאמור, משאבים ציבוריים יקרי ערך. מצב זה אינו סביר, ואנו פונים אליך בבקשה להתערב ולשנות את נוסח תזכיר חוק האזורים הימיים, בנקודות המרכזיות הבאות:

א. הליך אישור חיפוש והפקה של נפט וגז

בתזכיר הנוכחי הגורם הבלעדי המחליט על פעולות חיפוש והפקת אנרגיה, לרבות על ההיבטים הסביבתיים שלהם, הוא משרד האנרגיה.

למשרד להגנת הסביבה יש מעמד מוגבל כמחווה דעה על המסמכים שמגבש משרד האנרגיה, ללא מעמד בקבלת ההחלטות.

אנו מזכירים כי הלקח המרכזי מאסון מקונדו, היה הצורך בהפרדה בין הצד היזמי של פעילות הנפט והגז - סמכויות האישור והפיתוח, לבין הצד הסביבתי-בטיחותי, באופן כזה ששני גורמים נפרדים יעסקו בהם. נוסח תזכיר החוק הנוכחי מעניק את כל הסמכויות למשרד האנרגיה, ובכך אינו תואם את הלקח שנלמד וחושף את הפעילות לאסון בטיחותי וסביבתי.

חמור מכך, בתהליך ההחלטה נעדר גם קולו של הציבור: התהליך אינו שקוף, אינו מפורסם לא קיימת ערכאה לערר/התנגדות ציבוריים, והציבור מודר לחלוטין מקבלת ההחלטות.

מצב זה מנוגד לנורמות החוקיות הנהוגות בתחום הטריטוריאלי של ישראל, ולאמנות בינלאומיות כמו פרוטוקול Offshore של אמנת ברצלונה.

אנו סבורים שעליך לעמוד על עיגון מעמד משרד כרגולטור עצמאי השותף בתהליך קבלת ההחלטות (ולא כ"יועץ" בלבד) מהפן הסביבתי.

בנוסף, אנו קוראים לך לעמוד על עיגון עקרונות תכנוניים בקבלת ההחלטות, בדומה לנורמות הנהוגות בתחום הטריטוריאלי של ישראל: איזון בין משרדי הממשלה בקבלת ההחלטות, עיגון מעמד הציבור כשותף בתהליך ההחלטות, שקיפות ועיגון זכות ערר/התנגדות.

ב. שמורות טבע ימיות:

שמורות טבע ימיות הן האמצעי המרכזי לשמירת טבע בים. בנוסח הנוכחי של תזכיר החוק אמנם ישנה הגדרה של "שטח מוגן", אולם הגדרה זו מרוקנת מתוכן, מאחר וניתן לבטל שטח זה במחי יד (בניגוד למנגנונים המוכרים מהיבשה), ומפקיעה מידי מנכ"ל רשות הטבע והגנים את הסמכות לשמור על השטח באמצעות שליטה על סוגי הפעילויות שיבוצעו בים.

מצב זה מצוי בסתירה למחויבויות ישראל באמנות בינלאומיות מרכזיות כמו פרוטוקול השטחים המוגנים לאמנת ברצלונה ואמנת המגוון הביולוגי.

לכן, אנו מבקשים כי תפעל להקשיח את הגדרתו של אזור ימי מוגן כאזור שלר"ג שליטה על ההיתרים בתחומו, ושגריעתו מבוצעת בתהליך דומה להכרזתו.

לחילופין, מבוקש כי במקביל תתווסף הגדרה חדשה לתזכיר החוק – "שמורת טבע ימית", אשר תאפשר הגנה ראויה לשטחים שימצאו כמתאימים (כמו נביעות מתאן, אלמוגי מים קרים, וכד').

עוד ראוי להחיל את חוק שמירת הסביבה החופית, בהתאמות הנדרשות, גם בתחום המים הכלכליים, בעיקר בהקשר של הגדרת הערכים הסביבתיים שיש להגן עליהם, וההגדרה של פגיעה בסביבה הימית, ולדרוש עריכת **תסקיר סביבתי אסטרטגי** במקרה של פעילויות פיתוח משמעותיות וחדשות.

עמדתנו המלאה מפורטת במכתבנו לשרת המשפטים, המצ"ב כנספת.

לעמדתנו, יש בידך בהזדמנות היסטורית להסדיר את המצב בים מבחינה רגולטורית, תוך שימת דגש על מקומו של המשרד להגנת הסביבה כמייצג של האינטרסים הסביבתיים הרבים שיש בים, בסוגיות של פיתוח ושימור, ובהיבטים של שלטון תקין, שקיפות ושיתוף ציבור. אנו קוראים לך לנצל הזדמנות זאת.

בכבוד רב,

איריס האן
מנכ"לית

החברה להגנת הטבע ע"ר)

העתק:

ישראל דנציגר, מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה

שאול גולדשטיין, מנכ"ל רשות הטבע והגנים

גלית כהן, סמנכ"לית תכנון ומדיניות, המשרד להגנת הסביבה

דלית דרור, היועצת המשפטית, המשרד להגנת הסביבה

רני עמיר, מנהל היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית, המשרד להגנת הסביבה

שחר סולר, מנהל אגף תכנון, המשרד להגנת הסביבה

